

Protokoll 4/2021

fört vid Kommunstyrelsens råd för Agenda 2030s
sammanträde tisdagen den 25 maj 2021 kl. 16:00-17:45,
Skype

Ledamöter

Gustav Fridolin (MP) Ordförande
Christoffer Järkeborn (M)
Erik Wassén (L)
Sofia Tahko (KD)
Maria-Elsa Salvo (S)
Rodrigo Arce Oliver (V)
Farida Al-Abani (FI)
Helena Klintström (OPOL)
Marika Markovits (OPOL)
Azuka Nnamaka (OPOL)
Anders Tranberg (OPOL)
Gertrud Åström (OPOL)

Övriga närvarande

Björn Hugosson Tjänsteman
Alexandra Göransson Tjänsteman
Heidi Englund Tjänsteman
Lina Sjölin Tjänsteman
Lina Ploug Tjänsteman
Pia Stenervall Tjänsteman
Lena Holmdahl Tjänsteman
Happy Hilmarsdottir Tjänsteman
Fredrik Jurdell Tjänsteman
Anette Scheibe Lorentzi Tjänsteman
Johan Castwall Tjänsteman
Jennie Argerich Tjänsteman
Lukas Ljungqvist Tjänsteman

Justerare

Gustav Fridolin, Maria-Elsa Salvo

Datum för justering

2021-06-02

Paragraf

§§1-4

Sekreterare

Ylva Hellgren

**§ 1
Justering**

Protokollet justeras den 2 juni 2021 av ordföranden och Maria-Elsa Salvo (S).

§ 2

Hur skola och socialtjänst samverkar

Utbildningsdirektören och socialdirektören föredragande (mål 1 och mål 4)

Lena Holmdahl, utbildningsdirektör, presenterar Stockholms stads utbildningsförvaltning.

Om verksamheten

- 52 700 barn i förskola (varav ca 36 % i fristående)
- 106 000 stockholmselever i grundskola (varav ca 24 % i fristående skolor)
- 29 400 stockholmselever i gymnasiet (varav 46 % i fristående skolor och 11 % i andra kommuners skolor)
- 18 700 elever i Stockholms kommunala gymnasieskolor (38 % från andra kommuner)
- 139 grundskolor och 27 gymnasieskolor i kommunal regi
- 14 500 anställda var av 8 760 lärare
- 70% kvinnor och 700 chefer
- 20,3 miljarder kronor (41 % av stadens budget)

Strategiska frågor för ökad likvärdighet

Utmaningar:

- Öka andelen elever som blir behöriga till och går ut gymnasiet (idag 87-88%)
- Rekrytera 1 100 lärare, 600 förskollärare och 950 barnskötare varje år de närmaste 10 år
- Möta befolkningsutvecklingen och kostnaderna för nya lokaler

Prioriteringar:

- Trygg miljö och studiero
- Elevhälsoarbetet
- Språkutveckling
- Motverka frånvaro – fokus på närvaro
- Verksamhetsutveckling genom digitalisering
- Ledarskaps- och kompetensförsörjning
- Skolutbyggnad
- Samverkan med stadens olika professioner

Fredrik Jurdell, socialdirektör, presenterar Stockholms stads socialtjänst.

Som medborgare möter man socialtjänsten i form av 13 olika stadsdelsförvaltningar:

- Bromma

- Enskede-Årsta-Vantör
- Farsta
- Hägersten-Älvsjö
- Hässelby-Vällingby
- Kungsholmen
- Norrmalm
- Rinkeby-Kista
- Skarpnäck
- Skärholmen
- Spånga-Tensta
- Södermalm
- Östermalm

Prioriterade områden:

- Tidiga insatser
- Skolan som skyddsfaktor och samhandling kring barn och ungdom – fokus på ungas skolresultat och betyg
- Uppföljning, evidens och likställighet – blir klienterna hjälpta till självständighet?
- En socialtjänst på plats där klienterna finns – samlokalisering, mobilitet.

Happy Hilmarsdottir, grundskolechef i Rinkeby-Kista-Tensta, utbildningsförvaltningen, informerar om arbetet med Agenda 2030 och en likvärdig skola. Många av Agendans mål är relevanta för skolan. Inte minst gäller detta mål 4: God utbildning för alla.

Mål 4: God utbildning för alla

Utmaningar som definierats:

- Bristande likvärdighet i skolan den största utmaningen.
- Skillnader i studieresultat mellan pojkar och flickor, män och kvinnor.
- Bristen på utbildade lärare, liksom behovet av god lärarkompetens i hela staden.
- Resursfördelning betydelsefullt för att öka likvärdighet, men det räcker inte.
- Stödinsatser och långsiktigt arbete i skolor med låga kunskapsresultat.
- Särskilt stöd till enskilda elever i behov.

Utmaningen: En likvärdig skola – exempel från arbetet på Järva

Grundskolorna på Järvafältet:

- Akalla grundskola
- Askebyskolan

- Elinsborgsskolan
- Enbacksskolan
- Gullingskolan
- Hjulsta grundskola
- Knutbyskolan
- Kvarnbackaskolan
- Kvarnbyskolan
- Husbygårdsskolan
- Kista grundskola
- Oxhagsskolan
- Rinkebyskolan

Uppdrag: att förbättra kunskapsresultaten

- Behov av att identifiera insatser för att förbättra undervisningen
- Prioritering av stödinsatser till skolor med stora behov
- Behov av att samordna insatserna
- Utvecklingsinsatserna ska ta sin utgångspunkt i skolans systematiska kvalitetsarbete

Så arbetar vi för att förbättra kunskapsresultaten på Järva, några exempel:

- Riktat stöd utvecklingsorganisation, förstelärarnas roll
- Medveten strategi för att använda lektorer för att stödja rektorer och lärare
- Likvärdighetspengar används till förstärkning av kvalitativa resurser exempelvis kurator, psykolog
- Tydligt fokus på språk- och kunskapsutvecklande arbete
- Samverkan med Skolverket, Samverkan för bästa skola, på 5 av skolorna.

Stöd från utbildningsförvaltningen:

- Tydligt fokus på drift och utvecklingsfrågor
- Massivt stöd från HR, economicontrollers och skoljurister
- Samordning av resurserna från Uppföljningsenheten och FoU-enheten
- Stärka skolornas analysförmåga med stöd av analytiker
- Fortbildning för rektorer i ledarskapsfrågor

Mycket arbete återstår. Långsiktighet, uthållighet och hårda prioriteringar behövs.

Samverkan behövs:

- Samverkan med polis och stadsdel
- Ambition och försök till verklig samverkan finns
- Förbättrade rutiner för att minska elevernas frånvaro i samverkan med skolsocionom från stadsdelen

- Våldsförbyggande arbete i åk 4 kopplat till föräldrautbildning på kvällstid som stadsdelen håller i.
- MVP-våldsförebyggande arbete i samverkan med stadsdel och polis i de högre årskurserna
- God samverkan med polis

Tecken finns på förbättrade kunskapsresultat:

- Utveckling och tankar framåt
- Bäst resultat i grundskolundersökningen
- Fler skolor med budget i balans

Diskussion och frågor följer i rådet. Rådet lämnar inget särskilt yttrande.

§ 3**Hållbara städer. Hur staden arbetar med social hållbarhet i stadsutvecklingsprocessen.**

Exploateringsdirektören och stadsbyggnadsdirektören och Mål 11-ansvariga föredragande

Anette Scheibe Lorentzi, stadsbyggnadsdirektör, och Johan Castwall, exploateringsdirektör, välkomnar till en presentation om hur staden arbetar med social hållbarhet i stadsutvecklingsprocessen.

Stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden är målsvariga för mål 11 - Hållbara städer och samhällen. Detta innebär att nämnderna ska vara drivande för att staden ska uppnå hållbarhetsmålet och samverka brett med berörda nämnder och verksamheter i staden.

Från vision till stad

Exploateringskontoret:

- Är markägare och ansvarar för utveckling av stadens mark med ny bebyggelse på kvartermark och därtill kopplade investeringar på allmän plats

Stadsbyggnadskontoret:

- Är planmyndighet och ansvarar för stadens fysiska planering, det vill säga hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras genom;
 - Översiktsplanering
 - strategisk planering och detaljplanering
 - bygglov inklusive bygganmälan samt fastighetsbildningsärenden

Målet om 140 000 nya bostäder – en unik möjlighet

- Hantera bostadsbristen - målet är att bygga 140 000 bostäder åren 2010-2030
- Just nu har vi kommit nästan halvvägs med 60 000 byggstartade sedan 2010, 80 000 återstår till 2030

Genom stadsutvecklingen kan vi komma åt dessa frågor:

- Minska Bostadsbristen
- Trångboddhet
- Segregation
- Otrygghet
- Klimatpåverkan och klimatanpassning
- Växla upp Stockholm efter pandemin

Därefter tar mål 11-ansvariga Jennie Argerich, samordnare hållbar stadsutveckling på exploateringskontoret, och Lukas Ljungqvist, stadsbyggnadsstrateg på stadsbyggnadskontoret, över presentationen.

Socialt värdeskapande – stadsutveckling som motor

Genom stadsbyggandet och mål 11 skapas synergier till alla de andra målen i agendan. Det sociala perspektivet är en del av alla mål och ska alltid vara i fokus när staden utformas.

Översiktsplan för Stockholms stad

- Styrdokument för att planera staden som är antagen av kommunfullmäktige .
- Dokumentet gäller för all planering i Stockholm och innehåller fyra mål för stadsbyggandet som beskriver hur den framtida staden ska vara år 2040.
- Planen är ett verktyg för att uppfylla målen i Agenda 2030, särskilt fokus på mål 11.

De fyra målen:

- En växande stad
- En sammanhängande stad
- God offentlig miljö
- En klimatsmart och tålig stad

Modell för Socialt värdeskapande analys (SVA)

- Modell för att öka den sociala hållbarheten i stadens stadsutvecklingsprojekt.
- Analysmodellen används för att sätta mål kring sociala frågeställningar och för att ta fram konkreta åtgärder för att nå målen med verktyg som är inom respektive aktörs rådighet.

Jennie Argerich ger exempel på hur denna modell använts inom Fokus Hagsätra Rågsved.

Några exempel på hur socialt värdeskapande kan styra ett projekt:

- En växande stad - Bostäder för alla: Komplettering med studentbostäder i Tallkrogen
- En växande stad - Samhällsfunktioner för alla: Huvudkontor i Skärholmen ger arbetsplatser i Söderort
- En sammanhängande stad - Människor med olika bakgrund ska kunna mötas i vardagen: Mälaräng, mellan Mälarhöjden och Bredäng
- God offentlig miljö - Planera staden för att möjliggöra möten: Kista strukturplan, Isafjord

- God offentlig miljö - Tillgång till välgestaltade och trygga offentliga miljöer: Kärrtorps centrum

Diskussion och frågor följer i rådet.

Marika Markovits (OPOL) lämnade sammanträdet innan ordföranden sammanfattade rådets diskussion som ligger till grund för rådets yttrande.

Rådets yttrande

Rådet konstaterar att det är ett stort och viktigt steg av Stockholm att besluta att all stadsutveckling ska vara socialt värdeskapande. Det är inte minst viktigt mot bakgrund av de stora problem med segregation som råder i Stockholm.

Rådet vill betona vikten av att de beslut som fattas i stadsplaneringsarbetet kan följas upp. Uppföljning av vilken skillnad som görs med socialt värdeskapande stadsplanering behövs både på aggregerad nivå och för enskilda projekt. De system för vitan när avtalspartner till staden inte följer avtalade åtgärder insatser behöver gälla också inom dessa områden.

Rådet konstaterar att arbetssättet också skulle vara värdefullt i förvaltning av befintliga delar av staden, där det inte för stunden pågår planerad stadsutveckling. Det är avgörande att synsättet blir del av allt arbete, inte som en extrauppgift utan som en del av all stadsplanering, stadsutveckling och förvaltning.

I rådets diskussion lyftes också vikten av att civilsamhället är med och i planering, bl a för att identifiera behov av sociala bostäder såsom LSS-boenden och härbärgen. Vidare lyftes vikten av att stadens egna lokaler, t ex Fastighetskontorets byggnader, används för att möjliggöra de mål som finns i staden om social hållbarhet och bättre tillgång på bostäder och lokaler för olika behov.

Särskilda yttranden

Helena Klintström (OPOL) har inkommit med ett särskilt yttrande:

Det är ett otroligt stort steg att en så stor stad och aktör som Stockholm tagit beslut om att all stadsutveckling ska vara socialt värdeskapande. Det är frågor som alltför länge varit nedprioriterade. Stadsutvecklingen är det fysiska avtrycket av vårt samhälles prioriteringar - och då måste vår vilja kring social hållbarhet synas.

Metoden kring Socialt värdeskapande anser jag är helt rätt sätt att arbeta - att integrera sociala värden i den ordinarie processen så att de skapar grund för projektbeslut. Mitt yttrande handlar därför om medskick för hur processen ytterligare kan utvecklas och inspiration kring hur man arbetar på andra platser.

Medskick

Mitt största medskick handlar om **uppföljning**. För att få till de sociala värdena är det otroligt viktigt att arbetet följs upp så att vi vet att vi får det resultat vi vill, och kan följa upp vilken skillnad metoden lett till. Det gäller dels på ett övergripande plan med stadsutvecklingen aggregerat, men också för varje stadsutvecklingsprojekt för sig, och till uppföljningen av markanvisningar. När man arbetar med sådana här frågor så är det viktigt att koppla till de delar av processen som innebär avtal och förhandlingsmöjligheter, men vad händer om det som beslutats inte sker? En sådan uppföljning ser jag säkert går att koppla samman med andra befintliga uppföljningsprocesser (såsom uppföljningen översiktsplanen, slutredovisningen av stadsutvecklingsprojekt, uppföljningen av agenda 2030, uppföljning till budget och uppföljningen av hållbarhetskrav i markanvisningar). I Storbritannien har de utarbetat ett bra system kring sociala värden i offentlig upphandling (<https://socialvalueportal.com/national-toms/>). Där har de tagit fram bland annat uppföljningsmått för att både kunna göra informerade beslut i upphandlingar och för att kunna följa upp resultat.

Mitt andra medskick handlar om **helheten i staden** och sociala värden vid förvaltning. Denna metod riktar sig till stadsutvecklingsprojekt som ju är avgränsade både i tid, budget och geografi. Det gör att vi lätt kan missa hur staden som helhet bör utvecklas för att skapa mest sociala värden, hur vi bäst kan öka jämställdhet, trygghet etc. I Umeå har de arbetat fram socialt värdeskapande analys för hela staden, alla stadsdelar och även landsbygder, med statistik, geografiska analyser och kvalitativa värden genom dialog (https://www.umea.se/byggaboochmiljo/nyhetsarkiv/arkivstadsplanering/lasomdinstadsdeliumeasnyastadsdelsbeskrivningar.5.6b6916c5176643decee148e.html?fbclid=IwAR3HcXlmHidZeYIYm9mw7LeQ34_eKhbYqh4ZCJxWPctwgWbkH42_oHx1BVU). Mitt råd till Stockholm skulle vara att inspireras av detta och även involvera stadsdelarna mer för att få kunskap och även utnyttja och utveckla *kontinuerliga* (ej enbart projektspecifika) dialoger mer för att få kunskap om områdena, även där det inte ska exploateras. Detta skulle kunna ge en bra grund för avgränsning av exploateringsprojekt, men jag skulle också vilja uppmuntra att det skulle leda till att ni inspirerar de förvaltande förvaltningarna med er metod och bidrar till bättre samarbeten med dessa. För

stadsutveckling har inte rådighet över allt, det finns fler aktörer som behöver vara inkopplade för att utöka rådigheten.

Mitt tredje medskick: **Arbeta för att lyfta de med lägre engagemang och kompetens i frågorna.** Jag märker, i projekt jag arbetar i och i projekt som mina kollegor i branschen arbetar i att det ofta är personberoende vad som görs och hur väl processen följs. Jag ser exempel från att det bildat huvudfokus i projektet och skrivs in och följa upp precis enligt modellen, till att det bara blir en mening i planbeskrivningen utan analys bakom, som sedan tappas bort. Det är ett problem och försvåras också av ambitionen "Tidsåtgång inom ordinarie aktiviteter" - Detta bör vara målet men det är svårt i början av inlärningskurvan. Social hållbarhet ska inte vara en add-on, det ska vara ett mindset, men för att det realistiskt ska prioriteras och komma in i projekten kan det behövas tid för sätta sin in i frågorna.

Mitt sista medskick handlar om att **sammankoppla information och processer som finns.** Fortsätt på det spåret ni är inne på - men det finns en del gömda tillgångar som ni fortfarande kan koppla samman. Det stora medskicket, som jag vet att ni är medvetna om, handlar om att samla information om statistik, nyckeltal, geografiska analyser, uppföljning etc lättillgängligt digitalt för att underlätta för de som ska arbeta med detta, men även för att kunna synliggöra utmaningar och målkonflikter till medborgare och bidra till demokratins utveckling. Exempel på fler processer och information att bättre koppla till utöver de ovan nämna kring uppföljning:

- Stadsdelarna, deras dialoger och deras kunskap om förvaltning
- Kartunderlaget som levereras vid start av detaljplan
- Den samlade GIS-databasen för detaljplaner
- Civilsamhälle, fastighetsägarföreningar
- Med mera, med mera

För övrigt anser jag: Likt jag skrivit i tidigare yttrande så påverkas den sociala hållbarheten av hur processen för exploateringsekonomi ser ut. Dagens system med att varje projekt ska bära sig självt ekonomiskt medverkar lätt till större skillnader mellan områden än motverkar desamma (i och med bland annat investeringsmöjligheter i allmän plats), och de skarpa geografiska avgränsningarna gör att större sociala nyttor lätt kan missas i projekten. Jag vet att detta är oerhört svåra frågor att hantera, men jag önskar att ett kreativt och lösningsorienterat samtal kan skapas runt hur budget och exploateringsekonomi kan innefatta mer långsiktiga kostnadsberäkningar och samhällsekonomiska vinster.

Frågor till exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret

- Vad ser ni har varit det svåraste i att få igenom denna process internt? Vilka hinder stöter ni på?
- Förutom genom utbildning och bra processmallar, hur arbetar ni för att personer långt ner på inlärnings- och engagemangstrappan inom frågorna får med detta i sina projekt?
- Vad är era planer för att bättre följa upp resultatet av att SVA-modellen tillämpas och skapar resultat i staden?
- Finns det utrymme i organisationen för att ha ett kreativt och lösningsorienterat samtal om hur budget och modell för exploateringsekonomi kan anpassas för att skapa större sociala värden?

§ 4 Övriga frågor

Preliminär planering av höstens möten:

24 Augusti

- Arbetsmarknadsnämnden och feriejobb
- Rådets dialog med civilsamhället

28 september

26 oktober

23 november

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
MARIA-ELSA,SALVO MIRANDA	2021-06-02
PER GUSTAV,FRIDOLIN	2021-06-04